

Komentar supervizora za Brčko, Henry L. Clarke-a na skupćinsko razmatranje Zakona o osnovnoj i srednjoškolskoj naobrazbi, 9. lipnja 2001. godine

Nažalost, Skupćina Brčko Distrikta nije usvojila Zakon o naobrazbi, unatoč njegovoj važnosti za predstojeću narednu školsku godinu. Vođena je, međutim, debata o predloženim amandmanima. Skupćina je odlučila da se ovaj Zakon ponovo razmatra na sljedećoj sjednici. Do tada će (a) Vlada Brčkog pripremiti opći plan za provedbu Zakona, i (b) poslanici Skupćine imati više prilika da pregovaraju o predloženom amandmanu na član 9. koji se odnosi na jezik. Ovaj amandman predstavlja prijetnju razvoju integriranog, školstva bez diskriminacije.

Tokom skupćinske sjednice 9. lipnja, poslanici SDS-a su rekli da ne mogu da se slože sa tekstom Zakona ako se ne usvoji njihov amandman na član 9. Njihovim amandmanom se traži da roditelji određuju jezik na kome će se odvijati nastava, te da ukoliko uslovi nalažu, nastavnik je dužan đacima objasniti jezičke razlike na druga dva jezika. Ovakav stav nije bio prihvatljiv za poslanike bošnjačke nacionalnosti. Poslanici, naravno, imaju pravo da predlažu ili odbijaju zakone i amandmane na zakone i od njih se to i očekuje.

Aneks Konačne arbitražne odluke od 18. kolovoza 1999. godine u jednom dijelu glasi:

"... Supervizor će izvršiti integraciju obrazovnog sustava

Distrikta, uskladiti nastavne planove i programe unutar Distrikta, i osigurati uklanjanje nastavnog materijala za koji on smatra da nije dosljedan ciljevima stvaranja demokratskog multi-etničkog društva u Distriktu... Svaki stanovnik Distrikta ima jednak pristup odgovarajućoj naobrazbi bez diskriminacije, a i nastavničko osoblje se zapošljava također bez diskriminacije. Supervizor je taj koji donosi konačnu odluku o pitanjima kao što su ova za cijelo vrijeme supervizije...”

Amandman koji je predložio SDS ne zadovoljava ove zahtjeve.

1. Nastava na samo jednom jeziku, u učionici sa djecom koja govore različitim jezicima, ne predstavlja jednak pristup naobrazbi. Takva diskriminacija je također nedosljedna Statutu Distrikta i drugim odredbama prijedloga Zakona o naobrazbi, i član 9. ovog Zakona to ne smije podržati. Nastavnici moraju imati slobodu da svako dijete uče na najbolji način koji smatraju prikladnim, koristeći više od jednog jezika ukoliko je to neophodno. Argument SDS-a da će druge etničke grupe imati istu priliku da vrše diskriminaciju prema manjinama u drugim školama, nema osnova, jer svaki stanovnik mora imati jednak pristup naobrazbi.

2. Usklađeni nastavni plan i program već dozvoljava učenje tri jezika u odvojenim razredima. Predloženi amandman SDS-a uskraćuje uporabu jezika u općim predmetima, iako su radne grupe za usklađivanje nastavnog plana i programa već donijele zaključak da, uzevši u obzir bliskost tri jezika, ne postoji praktična prepreka da različite grupe nastavu pohađaju zajedno – kako je to rađeno prije prošlog rata.

3. Dajući roditeljima ovlaštenje da odrede koji jezik će se koristiti u učionicama (ili možda i cijelim školama), oni roditelji koji su ekstremni nacionalisti bi bili u poziciji da uznemiravaju nastavnike i ometaju nastavu u integriranim razredima. U nekim srednjim školama, ovakvo stanje bi moglo spriječiti formiranje integriranih razreda.

4. Roditelji učenika osnovnih škola, koji žele da njihova djeca uče na svom jeziku, osjećali bi se obaveznim da, u ovisnosti od lokacije škole, žive u onim područjima gdje predstavljaju većinu. Ovo bi ometalo proces povratka i vjerovatno dovelo do otpora među manjinskim narodima da ostvaruju imovinska prava.

Nakon nekoliko sati provedenih slušajući objašnjenja za predloženi amandman, jasno mi je da je ovo pokušaj SDS-a da zadrži jednonacionalne i jednojezične škole. To bi čak moglo dovesti do toga da đaci koji su manjina u razredu budu primorani da napuste one osnovne škole u kojima je već došlo do određene integracije. Ne uspijevajući u tome, SDS prijeti da blokira zakon u cjelosti.

Vjerujem da je važno da javnost Brčko Distrikta zna da je moja pravna i moralna obaveza da odbijem ovaj amandman kao i svaki drugi pravni ili administrativni akt koji bi bilo kojem stanovniku Distrikta mogao uskratiti jednak pristup naobrazbi, ili koji je takav da ometa proces integriranja školstva u Distriktu.